

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор навчально-методичної роботи
Каріна НЕМАШКАЛО

НЕДЕРЖАВНІ АКТОРИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
Спеціальність **291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**
Освітній рівень **другий (магістерський)**
Освітня програма **«Міжнародні відносини»**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри міжнародних відносин,
політичних наук і практичної філософії

Олег КУЗЬ

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних відносин, політичних наук і практичної філософії
Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Розробник(и):

Жеребятнікова І.В., к.соц.н., доц.

Кузь О.М., д.філос.н., проф.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Недержавні актори міжнародних відносин» є обов'язковою дисципліною професійного циклу підготовки магістрів із спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

У сучасній системі міжнародних відносин визначилась тенденція до перерозподілу функцій між суб'єктами світової політики. Світові глобалізаційні процеси створюють умови для активного формування міжнародних партнерських відносин між державними та недержавними учасниками світової політики на різних рівнях співробітництва. За останні десятиліття значно зросли кількість, різноманітність і масштаби діяльності недержавних акторів міжнародних відносин, які надають все більшого впливу на світові процеси, активно вибудовують сучасні політичні процеси та формують нові контури міжнародної системи світу, а також відіграють найважливішу роль у вирішенні проблем міжнародної безпеки. Дослідження міжнародної діяльності недержавних акторів як учасників міжнародного простору є особливо актуальним для українського суспільства, зокрема, у контексті сучасних державотворчих та євроінтеграційних процесів держави.

Метою навчальної дисципліни «Недержавні актори міжнародних відносин» є формування системи знань та компетентностей щодо ролі, місця та принципів функціонування недержавних учасників в системі міжнародних відносин, дослідження теоретичних та практичних засад діяльності недержавних акторів в умовах глобалізації, їх доктрин та функціональних характеристик.

У якості **завдань** вивчення дисципліни постають:

- визначення основних етапів, тенденцій та закономірностей становлення та еволюції недержавних акторів;
- з'ясування головних ознак, структури та типів недержавних учасників світової політики, їх статусу на міжнародному рівні;
- розуміння механізму та рівнів взаємодії державних та недержавних суб'єктів у системі сучасних міжнародних відносин;
- засвоєння основних форм та методів участі недержавних акторів у сучасних міжнародних відносинах;
- аналіз діяльності недержавних акторів на світовій арені; визначення та співставлення інтересів, цілей та позицій різних акторів світової політики;
- висвітлення ролі і значення діяльності недержавних акторів у механізмі вирішення міжнародних проблем.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Світовий порядок і міжнародні відносини у постбіполярну добу	Міжнародна безпека
Геополітика та геостратегія	Методологія міжнародно-політичних досліджень

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.	РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.
СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.	
СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.	
СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.	
ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.
ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.
СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.	
ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	
СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.	РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.
ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	
ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.
ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.	РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.
СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.	
ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.	проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.
ЗК7. Здатність працювати в команді.	
СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.	
ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	РН8. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами усно і письмово, з професійних і наукових питань.
ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	
СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.	
ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	РН9. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.
СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.	
СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.	
СК12. Здатність до тематизації неурядової складової міжнародних відносин через діяльність політичних партій, громадських організацій та об'єднань регіонального рівня.	
ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	РН11. Здійснювати професійний усний та письмовий переклад з/на іноземну мову, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої та світової політики.
ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.
ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.	
СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.	
ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	РН13. Брати участь у професійній дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми,
ЗК7. Здатність працювати в команді.	
СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.	

СК12. Здатність до тематизації неурядової складової міжнародних відносин через діяльність політичних партій, громадських організацій та об'єднань регіонального рівня.	рішення та власний досвід з фахових проблем.
ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	РН14. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.
СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.	
ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	
ЗК7. Здатність працювати в команді.	
СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.	
СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.	
СК12. Здатність до тематизації неурядової складової міжнародних відносин через діяльність політичних партій, громадських організацій та об'єднань регіонального рівня.	РН15. Визначати та оцінювати взаємозв'язок внутрішньо- та зовнішньополітичних чинників глобального позиціонування країни, аналізувати поведінкові стратегії неурядових гравців міжнародних відносин України.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дослідження діяльності недержавних акторів у міжнародному просторі

Тема 1. Актори міжнародних відносин в світовій політиці: характеристика, типи, значення.

Визначення актора у світовій політиці: характеристика, суть, значення. Поняття «актор», «суб'єкт», «учасник» міжнародних відносин: загальне та відмінності. Історичні передумови, основні етапи становлення та еволюція акторів у міжнародному просторі. Глобальні контексти здійснення міжнародного акторства. Концептуалізація міжнародних акторів в теоретичному дискурсі ключових парадигм міжнародних відносин.

Багатоманітність міжнародних акторів: основні ознаки та підходи до класифікації. Види міжнародних акторів. Ієрархія між типами міжнародних акторів. Взаємозв'язок і характер стосунків між основними акторами міжнародних відносин.

Сучасні тенденції у розвитку міжнародних відносин та зростання ролі недержавних акторів. Вплив акторів міжнародних відносин на світовий політичний процес.

Тема 2. Роль міжнародних міжурядових організацій на світовій арені

Міжнародні міжурядові організації (ММО): сутність та головні ознаки. Передумови створення та основні етапи розвитку міжнародних міжурядових організацій. Цілі, функції та основні завдання діяльності ММО. Порядок створення, компетенція та організаційна структура міжнародних міжурядових організацій. Механізм адміністративного регулювання та правового забезпечення функціонування міжурядових організацій. Спрямованість діяльності та джерела фінансування ММО.

Критерії класифікації та типи сучасних міжнародних міжурядових організацій. Основні напрямки діяльності міжнародних міжурядових організацій та їх характеристика. Участь міжурядових організацій у різних сферах міжнародного співробітництва.

Діяльність міжнародних міжурядових організацій у сучасних умовах: основні пріоритети, форми та методи. Роль міжнародних міжурядових організацій у механізмі вирішення міжнародних проблем.

Тема 3. Діяльність міжнародних неурядових організацій та їх місце в системі міжнародних відносин

Неурядові організації (НУО): поняття, сутність та причини виникнення. Місце неурядових організацій в системі інститутів громадянського суспільства. Мета, завдання й організаційне забезпечення НУО. Структура та основні ознаки неурядових організацій. Класифікація та форми НУО за різними критеріями. Специфіка взаємодії НУО з урядом та державними структурами.

Причини виникнення міжнародних неурядових організацій, основні етапи їх становлення та розвитку. Головні риси та ознаки міжнародної неурядової організації. Поняття, класифікація та види МНУО. Статус міжнародних неурядових організацій в спеціалізованих установах ООН та інших міжнародних організаціях. Типологія МНУО за сферами діяльності.

Спектр функцій міжнародних НУО у міжнародному просторі. Вплив діяльності міжнародних неурядових організацій на внутрішню та зовнішню політику держав. Значення діяльності міжнародних неурядових організацій на національному, регіональному та міжнародному рівнях. Сучасні тенденції розвитку міжнародних неурядових організацій. Процес становлення та перспективи розвитку міжнародних неурядових організацій в Україні.

Змістовий модуль 2. Недержавні учасники у системі сучасних міжнародних відносин: основні пріоритети та форми діяльності

Тема 4. Міжнародні об'єднання політичних партій як суб'єкти світового політичного простору

Політичні партії як складний соціально-політичний феномен. Відмінність політичних партій від груп інтересів, суспільних організацій, груп тиску та інших об'єднань. Структура політичних партій та способи їх організації. Основні риси сучасних партійних організацій. Інституціоналізація та конституціоналізація політичних партій. Функції політичних партій, їх характеристика. Багатоманітність підходів до класифікації політичних партій. Роль партій у здійсненні діалогу між державою та громадянським суспільством: вітчизняний та зарубіжний досвід. Розвиток міжнародних стандартів регулювання діяльності партій та партійних систем. Партійна ідеологія як базова ознака політичної партії. Поліваріантність ідеологічних основ політичних партій.

Інтернаціонали як форма міжнародних об'єднань політичних партій. Історичні інтернаціонали, причини виникнення, основні напрямки діяльності. Сучасні інтернаціонали: організаційна структура, головні завдання та напрямки діяльності.

Парламент Європейського Союзу, його партійна структура. Вибори до Європейського парламенту. Європартії, що входять до складу Європейського парламенту. Участь політичних партій України в міжнародних партійних організаціях.

Тема 5. Актори в економічній сфері. Транснаціональні корпорації (ТНК) та мережеве управління

Історичні умови та причини формування транснаціональних корпорацій (ТНК) та транснаціональних банків (ТНБ), їх вихід у систему міжнародних відносин.

Транснаціональні корпорації як актори світової політики. Особливості правового статусу ТНК. Транснаціональні корпорації та прямі іноземні інвестиції. Взаємодія транснаціональних корпорацій та національних держав. Відносини транснаціональних корпорацій із країнами базування. Економічний і політичний вплив ТНК на державному і міжнародному рівнях. Активізація включення ТНК у світову політику та міжнародні відносини.

ТНК та суб'єкти глобального громадянського суспільства. ТНК та механізми глобального управління економічними процесами. Розробка кодексів поведінки транснаціональних корпорацій та транснаціональних банків, їх співробітництво з неурядовими організаціями у розробці норм, що регулюють господарську діяльність. Зростання ролі ТНК у міжнародних політичних відносинах в умовах глобалізації.

Тема 6. Релігійні та національні рухи як актори сучасних міжнародних відносин

Зростання релігійного фактору у сучасних міжнародних відносинах. Роль і місце релігійних акторів у сучасній світовій політиці. Основні напрями та цілі діяльності релігійних організацій і рухів, які можуть носити як конструктивний, так і деструктивний характер. Різноманіття активності сучасних релігійних акторів у міжнародних відносинах. Типологія та характеристика релігійних акторів у міжнародному просторі.

Транснаціональні релігійні актори як авторитетні учасники світових процесів, їх вплив на цінності, поведінку та колективний вибір великих груп людей. Можливості та ресурси впливу релігійних акторів у світовій політиці. Тенденції розвитку сучасних релігійних організацій в умовах глобалізації.

Національні рухи у сучасному світі, їх діяльність в міжнародному середовищі.

Тема 7. Недержавні актори у сучасному інформаційному просторі: образи та ресурси

ЗМІ як мережевий актор у світових політичних процесах. Інноваційний розвиток світу та трансформація природи та форм ЗМІ. Функції ЗМІ як сучасного актора міжнародних відносин. Роль Інтернету в міжнародному просторі. Системність впливу світових ЗМІ як основи «дієвої участі» у міжнародних відносинах.

Держава та міжнародний інформаційний ринок: принципи та форми взаємодії. ЗМІ як платформа внутрішньої та зовнішньої інформаційної політики держави. Інформація як інструмент впливу в руках ЗМІ. Компанії Інтернет-індустрії як учасники міжнародних відносин. Детермінанти впливу мас-медіа на формування міжнародної політики.

Перелік практичних (семінарських) занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Недержавні актори міжнародних відносин» для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та активізації освітнього процесу на лекційних та семінарських заняттях передбачено застосування таких методів навчання як: проблемні лекції (лекції за темами – 1, 3, 6,7), дискусії (семінарські заняття за темами – 1, 2, 4, 5), підготовка доповідей та презентації (семінарські заняття за темами – 1, 2, 3, 4, 5), тестування (семінарські заняття за темами – 3, 6), робота з літературою, індивідуальна дослідницька робота (есе).

Під час проведення лекційних та семінарських занять використовуються: пояснювально-ілюстративний, репродуктивні, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання.

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання. Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають семінарські (практичні) заняття, а також виконання самостійної роботи. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення семінарських та практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати іспит, – 35 балів);

підсумковий / семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на семінарських заняттях.

Поточний контроль успішності навчання студентів з дисципліни «Недержавні актори міжнародних відносин» та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною навчальною дисципліною, здійснюється у таких формах: участь у дискусії та обговоренні питань на семінарських заняттях; підготовка аналітичних доповідей; перевірка есе за заданою тематикою; проведення експрес-опитування; проведення письмової контрольної роботи та колоквиуму.

Семінарські заняття: поточний контроль успішності навчання здійснюється у формі: участі у дискусії – здійснюється 2 рази за семестр, усно (max 16 та min 1 балів); підготовки аналітичних доповідей у формі презентації – 2 разів за семестр, усно (max 16 та min 1 балів); у формі експрес-опитування – 2 рази за семестр (max 12 та min 1 балів); у формі поточної контрольної роботи (max 10 та min 1 балів).

Самостійна робота: поточний контроль самостійної роботи студентів проявляється у формі написання та захисту есе в усній формі (max 10 та min 1 балів).

Зазначені форми і засоби поточного контролю успішності навчання студентів з навчальної дисципліни «Недержавні актори міжнародних відносин» спрямовані на стимулювання систематичної поточної навчальної та самостійної роботи тих, хто навчається, підвищення об'єктивності оцінювання їхніх знань, запровадження здорової конкуренції між студентами у навчанні, виявлення і розвитку їхніх творчих і дослідницьких здібностей. Мінімумально можлива кількість балів за поточний контроль упродовж семестру – 60.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Кожен екзаменаційний білет складається із 3 практичних ситуацій (одне стереотипне – 6 балів відповідно, одне діагностичне – 14 балів та одне евристичне завдання – 20 балів), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально

можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дослідження діяльності недержавних акторів у міжнародному просторі			
ТЕМА 1. Актори міжнародних відносин в світовій політиці: характеристика, типи, значення.	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 1. Актори міжнародних відносин в світовій політиці: характеристика, типи, значення.		
	Семінарське заняття 1. 1.1. Визначення актора у світовій політиці: характеристика, суть, значення. 1.2. Основні етапи становлення та еволюція акторів у міжнародному просторі. Семінарське заняття 2. 2.1. Типологія міжнародних акторів. 2.2. Взаємозв'язок і характер стосунків між основними акторами міжнародних відносин.	Доповідь	7
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання.		
ТЕМА 2. Роль міжнародних міжурядових організацій	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 2. Роль міжнародних міжурядових організацій на світовій арені		

<p>на світовій арені</p>	<p>Семінарське заняття 3. 3.1. Міжнародні міжурядові організації (ММО): сутність та головні ознаки. 3.2. Критерії класифікації та типи сучасних міжнародних міжурядових організацій. Семінарське заняття 4. 4.1. Основні напрямки діяльності міжнародних міжурядових організацій та їх характеристика. 4.2. Роль міжнародних міжурядових організацій у механізмі вирішення міжнародних проблем.</p>	<p>Дискусія</p>	<p>7</p>
<i>Самостійна робота</i>			
<p>Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання. Підготовка до експрес-опитування.</p>			
<p>ТЕМА 3. Діяльність міжнародних неурядових організацій та їх місце в системі міжнародних відносин</p>	<i>Аудиторна робота</i>		
	<p>Лекція 3. Діяльність міжнародних неурядових організацій та їх місце в системі міжнародних відносин</p>		
	<p>Семінарське заняття 5. 5.1. Неурядові організації (НУО): поняття, основні завдання й організаційне забезпечення 5.2. Специфіка взаємодії МНУО з урядом та державними структурами. Семінарське заняття 6. 6.1. Спектр функцій міжнародних НУО у міжнародному просторі. 6.2. Сучасні тенденції розвитку міжнародних неурядових організацій.</p>	<p>експрес-опитування</p>	<p>6</p>
	<i>Самостійна робота</i>		
<p>Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання.</p>			
Змістовий модуль 2. Недержавні учасники у системі сучасних міжнародних відносин: основні пріоритети та форми діяльності			
<p>ТЕМА 4. Міжнародні об'єднання політичних партій як суб'єкти світового політичного</p>	<i>Аудиторна робота</i>		
	<p>Лекція 4. Міжнародні об'єднання політичних партій як суб'єкти світового політичного простору</p>		

простору	Семінарське заняття 7. 7.1. Поняття, структура та способи організації політичних партій. 7.2. Багатоманітність підходів до класифікації політичних партій. Семінарське заняття 8. 8.1. Інтернаціонали як форма міжнародних об'єднань політичних партій. 8.2. Участь політичних партій України в міжнародних партійних організаціях.	Доповідь	7
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання.		
ТЕМА 5. Актори в економічній сфері. Транснаціональні корпорації (ТНК) та мережеве управління	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 5. Актори в економічній сфері. Транснаціональні корпорації (ТНК) та мережеве управління		
	Семінарське заняття 9. 9.1. Історичні умови та причини формування транснаціональних корпорацій (ТНК) та транснаціональних банків (ТНБ), їх вихід у систему міжнародних відносин. 9.2. Взаємодія транснаціональних корпорацій та національних держав. Семінарське заняття 10. 10.1. Економічний і політичний вплив ТНК на державному і міжнародному рівнях. 10.2. Зростання ролі ТНК у міжнародних політичних відносинах в умовах глобалізації.	Дискусія	7
	<i>Самостійна робота</i>		
	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання. Підготовка до експрес-опитування. Написання есе з визначеної тематики.		
ТЕМА 6. Релігійні та національні рухи як	<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція 6. Релігійні та національні рухи як актори сучасних міжнародних відносин		

актори сучасних міжнародних відносин	Семінарське заняття 11. 11.1. Основні напрями та цілі діяльності релігійних організацій і рухів у міжнародних відносинах. 11.2. Типологія та характеристика релігійних акторів у міжнародному просторі.	експрес-опитування	6
	Семінарське заняття 12. 12.1. Зростання релігійного фактору у сучасних міжнародних відносинах. 12.2. Різноманіття активності сучасних релігійних акторів у міжнародних відносинах.	захист есе	10
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання. Підготовка до підсумкової контрольної роботи – колоквиуму.		
ТЕМА 7. Недержавні актори у сучасному інформаційному просторі: образи та ресурси	Аудиторна робота		
	Лекція 7. Недержавні актори у сучасному інформаційному просторі: образи та ресурси		
	Семінарське заняття 13. 13.1. Функції ЗМІ як сучасного актора міжнародних відносин. Роль Інтернету в міжнародному просторі. 13.2. Детермінанти впливу мас-медіа на формування міжнародної політики.	підсумкова контрольна робота - колоквиум	10
	Самостійна робота		
	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання.		
Іспит			40

Рекомендована література

Основна

1. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 р. № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1.
2. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р. № 2365-III // Відомості Верховної Ради України [ВВР], 2001 р. – № 23. – С. 118, зі змінами, внесеними згідно з Законами включно від 06.10.2016 р. № 1666-VIII.
3. Кучик О.С. Україна в міжнародних організаціях: підручник; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 411 с.
4. Міжнародні організації. Кредитно-модульний курс: 3-тє вид. перероб. та доп. Навч. посібн. [За ред. Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Логвінової Н. С.]. – К.: ЦУЛ, 2018. – 344 с.
5. Стройко Т.В. Міжнародні організації: Навч. посібник / Т.В. Стройко. – К.: Кондор-Видавництво, 2018. – 250 с.

6. Шуміло О. М. Роль неурядових організацій у становленні та розвитку правозахисного руху : навч. посіб. / О. М. Шуміло, Н. Ю. Кравчук. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 227 с.

Додаткова

7. Бурдяк О. Зростання ролі ТНК у міжнародних політичних відносинах в умовах глобалізації / О. Бурдяк // Історико-політичні проблеми сучасного світу. – 2013. – Т. 25-26. – С. 233-238.

8. Дорош Л. О. Багатоманітність міжнародних акторів: проблеми класифікації / Л. О. Дорош // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Політологія. – 2012. – Т. 182, Вип. 170. – С. 14-18.

9. Гнатюк М. М. Міжнародний актор та політична суб'єктність у дискурсі реалістського і ліберального підходів / М. М. Гнатюк // Наукові записки НаУКМА. – 2014. – Т. 160 : Політичні науки. – С. 44-48.

10. Європейська та євроатлантична інтеграція: навчальний посібник [О.В. Баула, Т.В. Божидарнік, Т.М. Вісіна, Н.М. Галазюк, О.М. Зелінська О.Я. Кравчук та ін.] за заг. ред. О.М. Лютак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. – 376 с.

11. Миколенко О. І. Вплив діяльності міжнародних корпорацій на політичні процеси у світі в умовах глобалізації/ О. І. Миколенко // Вісник публічного та приватного права: зб. наук. праць. Вісник публічного та приватного права: зб. наук. праць. – Вип. 2, т. 2, 2019. – С.215-219.

12. Обушний М. Партологія: Навчальний посібник / М. Обушний, М. Примуш, Ю. Шведа / За ред. М. І. Обушного. – К.: Арістей, 2006. – 432 с.

13. Примуш М. Політичні партії: історія та теорія. Навчальний посібник / М. Примуш. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 416 с.

14. Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні: аналіт. доп. / [Кудряченко А. І. (керівник авт. кол.) та ін.] ; Держ. установа «Ін-т всесвіт. історії НАН України». – Київ : Ін-т всесвіт. Історії. 2015. – 87 с.

15. Свіда Т.О. Міжнародні організації: навчально-методичний посібник. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2016. – 360 с.

16. Скрипник О. М. Історія міжнародних організацій. Навчальний посібник. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2011. – 226 с.

17. Філенко І. Історична ретроспектива еволюції ролі ЗМІ в міжнародних відносинах / І. Філенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Вип. 107 (Ч. II). – С. 181-187.

18. Щедрова Г. П. Детермінанти впливу мас-медіа на формування міжнародної політики / Г. П. Щедрова // Актуальні проблеми політики. 2017. Вип. 60. – С.105-116.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

19. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Недержавні актори міжнародних відносин» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8820>

20. Офіційний сайт ООН. – Режим доступу: <http://www.un.org/>

21. Офіційний сайт Ради Європи. – Режим доступу: <http://www.coe.int>

22. Офіційний сайт Європейського Союзу. – Режим доступу: <http://europa.eu/>

23. Представництво Організації Об'єднаних Націй в Україні. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/>

24. Офіс Ради Європи в Україні. – Режим доступу: <http://www.coe.kiev.ua/>

25. Україна – НАТО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukraine-nato.gov.ua>